

Intentieovereenkomst beregenen uit grondwater

De waterpartners van Brabant

's-Hertogenbosch, 31 januari 2014

A handwritten signature in blue ink, consisting of several stylized, overlapping loops and lines, located in the bottom right corner of the page.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Preambule	2
Hoofdstuk 1	Inleiding3
Hoofdstuk 2	De Ondergetekenden.....4
Hoofdstuk 3	Achtergrondinformatie.....5
Hoofdstuk 4	Wat spreken de waterpartners af?8
4.1	De afspraken8
4.2	Winstpunten afspraken9
Hoofdstuk 5	Uitvoeringsagenda berekening 11
5.1	De waterschappen 11
5.1.1	Instellen nieuwe beleidslijn beregenen uit grondwater 11
5.1.2	Onderzoek naar instrumenten..... 14
5.1.3	Monitoring en evaluatie 14
5.1.4	Toezicht en handhaving vergunningen..... 14
5.2	De agrarische sector 15
5.3	De natuursector 15
5.4	De provincie 15
Hoofdstuk 6	Algemene afspraken 17
Aldus opgemaakt en ondertekend, in negenvoud.....	18
colofon	19
Bijlage 1 Definities.....	20
Bijlage 2 Uitvoeringsvolgorde GGOR.....	21
Bijlage 3 Uitvoeringsagenda.....	22
Bijlage 4 Opzet Bedrijfswaterplan.....	23

Paraaf partners:

n

CH

Preambule

De waterpartners hebben geconstateerd dat het vigerende generieke beleid voor beregenen uit grondwater voor Noord Brabant onvoldoende tegemoet komt aan de huidige en toekomstige wensen en eisen van de functies landbouw en natuur. Voorliggende intentieovereenkomst legt afspraken vast die, gebiedsdekkend voor Noord Brabant, een flexibeler en gebiedsgedifferentieerder beregeningsbeleid mogelijk maken.

De Provincie Noord-Brabant ondertekent de intentieovereenkomst niet, maar heeft haar commitment weergegeven in een brief van 12 november 2013. Medio februari 2014 stuurt de provincie een side-letter waarin het commitment nader wordt toegelicht.

Paraaf partners:

Hoofdstuk 1 Inleiding

Zuinig omgaan met water in een lange termijn perspectief

Zoetwater van goede kwaliteit is een schaars en waardevol goed, waarmee de waterpartners van Brabant: de Waterschappen, de agrariërs (ZLTO), de natuurorganisaties en de Provincie Noord Brabant (en andere organisaties), zuinig om willen gaan. Nu en in de toekomst. Het bewuster omgaan met water dient daarom actief aangepakt en gestimuleerd te worden. De waterpartners willen samen de waterhuishouding verbeteren en de invloed van het grondwatergebruik voor beregenen beperken door de grondwatervoorraad aan te vullen. Met als doel de grondwatervoorraad te beschermen voor het behoud en herstel van grondwaterafhankelijke natuurwaarden en een economisch gezonde agrarische bedrijfsvoering mogelijk te houden.

Het vigerende generieke beregeningsbeleid voor Noord Brabant komt onvoldoende tegemoet aan de huidige en toekomstige wensen en eisen van de functies landbouw en natuur. Een flexibeler en meer gebiedsgedifferentieerd beleid sluit beter aan bij zowel de uitgangspunten van landbouworganisaties als van natuurorganisaties. De waterpartners willen ook een goed toepasbaar beregeningsbeleid. Om het eens te worden over de uitgangspunten van een beleid, waar alle waterpartners zich in kunnen vinden, is besloten om hierover een intentieovereenkomst af te sluiten.

Dit, in het gezamenlijke besef, dat geen van de waterpartners in staat is haar wensen of doelstellingen alleen te realiseren. De partners zijn ervan doordrongen dat het sluiten van een compromis meer oplevert dan het achterwege blijven daarvan. Daarbij is de lange termijnrelatie en –richting belangrijker dan het korte termijnsucces. Er moet immers een oplossing komen die ver in de tijd houdbaar is. Dit vraagt ook om afspraken over monitoring, evaluatie en bijsturing van het beleid. Voorstel is om het beleid elk jaar te evalueren en met de waterpartners te bespreken. Het gaat daarbij om de ontwikkeling van de grondwaterstand en op welke wijze het grondwater wordt gebruikt voor beregening en daarnaast over de voortgang van waterconservering in relatie tot de GGOR aanpak en bedrijfswaterplannen

'Omgaan met onzekerheden' en 'leren door te doen'

Met het nieuwe beregeningsbeleid willen we ons aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. Dit zorgt, juist in het waterbeheer, voor grote uitdagingen. Zoals we allemaal merken worden deze uitdagingen gekenmerkt door een hoge mate van complexiteit en onzekerheid. We weten dat er veranderingen gaan optreden. Toch is de voorspelbaarheid van toekomstige ontwikkelingen moeilijk. Dit vraagt om een aanpak van die uitdagingen die niet bij voorbaat in beton moet worden gegoten, maar die adaptief en integraal is. De stap naar een gedragen beregeningsbeleid zal dan ook niet in een keer worden gezet. Voorstel is om stapsgewijs is een systematisch proces te werken aan de verbetering van het beregeningsbeleid en te leren van de praktijk hoe dit uitpakt. In dit proces vermijden we risico's door van worst-case scenario's uit gaan. We leren van de uitkomsten van de eerder genomen stappen en stellen het beregeningsbeleid gaandeweg bij. In essentie betekent dit 'leren door te doen'.

Paraaf partners:

Hoofdstuk 2 De Ondergetekenden

A: waterschap Aa en Maas, gevestigd te 's-Hertogenbosch, Pettelaarpark 70, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Peter van Dijk, in zijn hoedanigheid van lid dagelijks bestuur, hierna ook te noemen 'Aa en Maas';

B: waterschap Brabantse Delta, gevestigd te Breda, Bouvignelaan 5, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Carla Moonen, in haar hoedanigheid van dijkgraaf, hierna ook te noemen 'Brabantse Delta'

C: waterschap de Dommel, gevestigd te Boxtel, Bosscheweg 56, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Peter Glas, in zijn hoedanigheid van watergraaf, hierna ook te noemen 'De Dommel'

D: ZLTO, gevestigd te 's-Hertogenbosch, Onderwijsboulevard 225, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Hans Huijbers, in zijn hoedanigheid van bestuursvoorzitter, hierna ook te noemen 'ZLTO'

E: Brabants Landschap, gevestigd te Haaren, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Jan Baan, in zijn hoedanigheid van directeur, hierna ook te noemen 'Brabants Landschap'

F: Natuurmonumenten, gevestigd te Eindhoven, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Christ Rijnen, in zijn hoedanigheid van regiodirecteur Noord-Brabant/Limburg, hierna ook te noemen 'Natuurmonumenten'

G: Staatsbosbeheer, gevestigd te Tilburg, Hart van Brabantlaan 16, te dezen rechtsgeldig gemandateerd en vertegenwoordigd door Marniks Maris, in zijn hoedanigheid van districtshoofd Peel en Kempen, hierna ook te noemen 'Staatsbosbeheer'

H: Brabantse Milieufederatie, gevestigd te Tilburg, Spoorlaan 434B, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Nol Verdaasdonk, in zijn hoedanigheid van directeur, hierna ook te noemen 'Brabantse Milieufederatie'

Hierna tezamen ook te noemen: 'waterpartners'.

Paraaf partners:

Hoofdstuk 3 Achtergrondinformatie

Vigerend beleid (vigerend PWP/ Waterwet muv punt 9))

1. Het gebruik van grondwatervoorraden wordt ingezet voor hoogwaardig gebruik, waaronder menselijke consumptie. Voor andere, laagwaardige toepassingen worden alternatieven ingezet. Voor de landbouw geldt stabilisatie van het gebruik van grondwater voor beregening (40 miljoen m³/jaar gemiddeld over de PWP periode van 6 jaar).
2. Voor beregening moet de verwachte groei van onttrekkingen ten behoeve van beregening worden voorkomen en moet de vraag naar beregening worden verminderd door onder andere waterconservering.
3. De hoeveelheid grondwater die nodig is voor beregening is afhankelijk van de weersomstandigheden. De opgestelde capaciteit kan in droge jaren grote problemen geven met name op de hoge, droge zandgronden. Vanaf 2000 wordt de onttrekking voor beregening geregistreerd. Afhankelijk van de droogte varieert de onttrekking van 20 tot 70 miljoen m³ per jaar, met variatie tussen deelgebieden.
4. De provincie maakt het strategische beleid (PWP) en is bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen voor openbare watervoorziening, industriële onttrekkingen boven 150.000 m³ per jaar en onttrekkingen voor bodemenergiesystemen. De Waterschappen zijn bevoegd gezag voor de overige onttrekkingen (onder andere industriële onttrekkingen beneden 150.000 m³ per jaar, beregening, bronbemaling en kleine onttrekkingen). Na inwerkingtreding van de Waterwet hebben de waterschappen het operationele grondwaterbeleid van de provincie ongewijzigd overgenomen. De waterschappen werken het strategische beleid vervolgens uit in het nieuwe waterbeheerplan, de keur en het vergunningstelsel.
5. De grondwaterheffing geeft de provincie de mogelijkheid om kosten verbonden met het grondwaterbeheer te dekken met een doelheffing. Omwille van de kostenefficiëntie wordt een heffingsvrije voet gehanteerd van 150.000 m³ per jaar per inrichting.
6. Er worden geen nieuwe vergunningen verleend, verplaatsingen van vergunningen zijn niet toegestaan en in de vergunningen is bepaald, dat vergunninghouders grasland voor 1 juni niet mogen beregenen en in juni en juli niet tussen 11.00 en 17.00 uur
7. In een 5% droog jaar vervalt het urenverbod en het voorjaarsverbod voor het beregenen van grasland. Dit is bekend als de zogenaamde 5% regeling
8. Ook 48 uur na emissie arme aanwending van mest geldt het voorjaarsverbod voor het beregenen van grasland niet.
9. De wettelijke regelgeving voor Natura 2000 gebieden staat geen significante achteruitgang van waarden instandhoudingsdoelen toe in deze gebieden door externe ontwikkelingen. Voor de natte natuurgebieden geldt een provinciaal stand-still beleid van de verdroging. Daartoe zijn attentiezones ingesteld, waarbinnen veranderingen in de waterhuishouding getoetst moeten worden.
10. Het beleid voor Natte natuurgebieden is beschreven in het PWP. Het provinciale doel is: verbetering en herstel van het natuurlijk (grond- en oppervlakte-)watersysteem. De overeenkomst van Cork geeft aan dat: we ons voor verdrogingsbestrijding richten in de eerste uitvoeringsfase op 50% doelbereik van de Natte natuurgebieden. Het PWP geeft aan dat de 2e tranche van 50% in 2013 zou moeten zijn voltooid. Dit is nog niet gerealiseerd.

Beleids historie beregening

1. in de jaren negentig van de vorige eeuw zijn drie intentieverklaringen getekend ten behoeve van het terugdringen van het grondwatergebruik
 - a. Waterconservering op peil (1996)
 - b. Waterconservering op peil, beregenen op maat (1998)
 - c. Beregenen op maat (1999)

Paraaf partners:

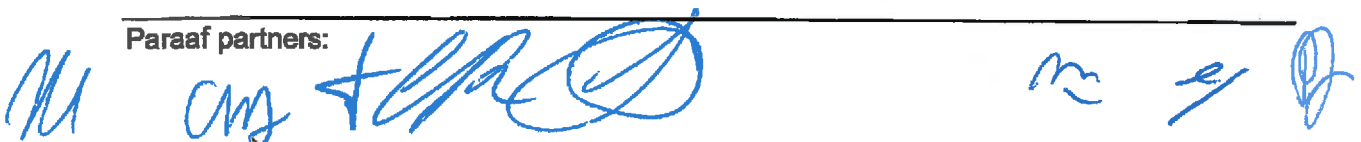

2. deze intentieverklaringen zijn in 2000 geëvalueerd, waarbij geconcludeerd is dat "we op de goede weg zijn maar we zijn er nog niet" en dat met de intentieverklaringen er een goede basis is gelegd voor samenwerking in de toekomst.
3. Overeenkomst van Cork (2003): over het vervolg van de revitalisering. Het gaat om: de ontwikkeling en stimulering van de agrarische sector, de realisering van de EHS, de ontwikkeling van natuurlijke watersystemen en het behoud van de leefbaarheid op het platteland. In de Overeenkomst is aangegeven dat alle waterthema's integraal worden benaderd. Hoewel beregening niet met name is genoemd, zijn de thema's 'integrale aanpak', 'stimuleren' en 'al werkende leren' nog steeds relevant.

Ontwikkelingen

1. klimaatstudies van het IPCC wijzen uit dat door veranderingen in het klimaat de neerslagkarakteristiek verandert waardoor de zoetwatervoorziening voor hoger gelegen zandgronden nog meer dan nu onder druk zal komen te staan. Voor zowel landbouw als natuur is dat een potentiële bedreiging; De snelheid van de verandering is niet bepaald. Deze kan zich, afhankelijk van het klimaatscenario, sneller of minder snel voltrekken. Klimaatontwikkelingen (drogere zomers en intensere buien) vragen om een heroriëntatie op de inrichting en beheer van het watersysteem en een nieuw elan voor waterbesparende- en waterconserverende maatregelen op perceels- en bedrijfsniveau.
2. Ook op Europees niveau is er aandacht voor efficiënt watergebruik. De blauwdruk voor het behoud van het Europese water (2012) geeft aan dat een prijsbeleid moet worden ingevoerd dat prikkels voor efficiënt watergebruik biedt. De Europese Commissie zal hiertoe inhoudelijke en financiële middelen inzetten. Ook in het onlangs (24102013) verschenen concept OECD rapport wordt de aanbeveling gegeven om economische prikkels in te voeren om te veel, te weinig en te vervuild water aan te pakken (gebruiker/vervuiler betaalt principe);
3. Op regionaal niveau waterpartners werken de partners nauw samen onder de vlag van het Deltaplan Hoge Zandgronden. Belangrijkste doel is om te anticiperen op klimaatveranderingen. Dit plan moet input leveren aan het landelijke deltaprogramma. Het economisch belang van voldoende water voor hoog Nederland speelt hierin een belangrijke rol en is onder andere beschreven in het Manifest Water op de hoogte (juni 2012);
4. Op provinciaal niveau zal binnen het provinciale waterplan (PWP 2016-2021) een heroverweging van het strategisch grondbeleid worden uitgevoerd. Dit ook in relatie tot klimaatontwikkelingen. Op de lange termijn biedt het huidig beleid mogelijk onvoldoende bescherming van de grondwatervoorraad omdat het grondwatergebruik onvoldoende is gerelateerd aan de aanwezige voorraad;
5. De aanpak van Waterkwantiteit is niet los te zien van de aanpak van waterkwaliteit. De Brabantse waterrapportage geeft inzicht in de behaalde resultaten binnen het waterbeleid. De actuele kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijft nog (ver) achter bij de gewenste kwaliteit. Met name door te hoge concentraties stikstof en fosfaat. Ook op dit (water)dossier kan een gezamenlijke aanpak van waterschappen, natuurorganisaties en agrariërs zijn vruchten afwerpen. Vooralsnog nemen de waterpartners dit aspect evenwel niet mee in voorliggende intentieovereenkomst. Wel spreken de waterpartners af dat een plan van aanpak wordt opgesteld waarin we de stappen benoemen om ook dit probleem gezamenlijk aan te pakken. Dit plan moet landen in de waterbeheerplannen (2016-2021) van de waterschappen.
6. Met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) heeft de landbouw het initiatief genomen om de wateropgaven geïntegreerd op te pakken (watervoorziening, wateraanvoer, waterafvoer waterconservering, waterkwaliteit). De uitvoering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van landbouw en waterbeheerders. Waar mogelijk en nodig zullen ook anderen gevraagd worden hun inbreng te leveren.
7. Voor de natura 2000-gebieden heeft het rijk per Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelen geformuleerd die zijn vastgelegd in aanwijzingsbesluiten. De Natura 2000-gebieden zijn vanuit Europese wetgeving (Habitatrichtlijn) beschermd. De

Paraaf partners:

beschermingszones rondom Natura 2000-gebieden zullen door de provincie worden gebruikt als toetsingskader voor uitvoering van de Natuurbeschermingswet 1998. Bij handhavingskwesaties zal gebruik worden gemaakt maken van de onderbouwing uit de passende beoordeling die we nu aan het maken zijn. Per gebied wordt ook een beheerplan gemaakt dat uitwerking geeft aan de instandhoudingsdoelstellingen en het beheer van de Natura 2000 gebieden. De mogelijkheid bestaat om de beschermingszones in de toekomst onderdeel te maken van het beheerplan.

8. Provinciaal beleid richt zich succesvol op de vermindering van de verdroging in natte natuurparels. Het herstelbeleid van de Natte natuurparels is evenwel nog niet afgerond. Continuering van een tweede tranche ligt daarom voor de hand.

Paraaf partners:

Hoofdstuk 4 Wat spreken de waterpartners af?

4.1 De afspraken

Om te komen tot een voor Provincie Noord Brabant gebiedsdekkend beregeningsbeleid, dat flexibeler en gebiedsgedifferentieerder is als het vigerende beleid, spreken de waterpartners het volgende af:

1. Er komt een **experimenteerregeling beïnvloedingszones Natura 2000 en attentiezones natte natuurparels**. Een van de uitgangspunten voor het nieuwe beregeningsbeleid is dat er geen significant negatief effect van dit beleid merkbaar is voor de ecologische waarden in Natura 2000 gebieden en natte natuurparels. Voor de Natura 2000 gebieden is dat een wettelijke eis. De zones om de natura 2000 gebieden worden in het nieuwe beleid dan ook zodanig gekozen dat negatieve effecten worden voorkomen. Voor Natte natuurparels wordt uitgegaan van de attentiezones (cf het Provinciaal waterplan). Voor de zones rondom de natuurgebieden wordt een stimuleringsregeling opgesteld. Deze experimenteerregeling moet de 5% droogjaarregeling gaan vervangen binnen de zones om de natuurgebieden. Binnen de GGOR aanpak, die de Waterschappen voor deze gebieden zullen initiëren, wordt gekeken in hoeverre de agrariërs gecompenseerd (financieel of anderszins) kunnen worden voor de opbrengstderving door het stopzetten van de 5% regeling. Gezocht zal worden naar structurele maatregelen. Hiertoe wordt een stimuleringsregeling geactiveerd. De regeling zal vorm moeten krijgen in nauwe samenhang met andere regelingen zoals PAS, POP. Ook moet de regeling in lijn zijn met de beheerplannen Natura 2000. Nadat de regeling is geaccordeerd door de intentieovereenkomstpartners zal de stimuleringsregeling geïntroduceerd worden. Afhankelijk van de inhoud en de financiële middelen tot het uitvoeren daarvan zal de regeling alleen van kracht worden in de beïnvloedingszones rondom N2000-gebieden of ook in de attentiezones rondom NNP.
2. De **GGOR aanpak**: versterkte inzet waterschappen en concrete afspraken. Zowel landbouw- als natuurorganisaties zien het belang van een integrale GGOR aanpak. Waterschappen zeggen in de overeenkomst toe om versterkt in te zetten op een aanpak via de GGOR om te komen tot waterconserving en tot sanering van te lage waterpeilen en onnodig diepe waterlopen. In de overeenkomst wordt een programma GGOR opgenomen, waarvan de waterschappen toezeggen die op te starten en in hun waterbeheerplannen te verwerken. In de GGOR projecten maken we samen met agrariërs en natuurorganisaties concrete afspraken over het peilbeheer en passen waar nodig waterlopen en stuwen aan en bepalen het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime. Doel is dat de verbouwde of natuurlijke plant langer gebruik kan maken van het grondwater. Voor de landbouw is daardoor beregening pas later in het seizoen of soms helemaal niet meer nodig. Voor de natuur voorkomt dat verdroging. Landbouw, natuur en het watersysteem zijn daardoor beter bestand tegen een toekomst die door het klimaat mogelijk droger wordt. In bijlage 3 is een programma GGOR opgenomen, waarvan de waterschappen toezeggen die op te starten en in hun waterbeheerplannen te verwerken.
3. **Bedrijfswaterplan (BWP) en prestaties uit het verleden**. Een punt van aandacht is het moment vanaf wanneer waterconserverende maatregelen mogen tellen in het BWP. ZLTO zal de ondernemers faciliteren bij het opstellen en het uitvoeren van de maatregelen uit het BWP. Hierover spreken wij af dat de maatregelen structureel van aard moeten zijn, dus in gebruik zijnde en effectief. Het voorstel is om het BWP zo spoedig mogelijk in te laten gaan (2014) en om de maatregelen die zijn genomen door koplopers in de agrarische wereld mee te nemen in het BWP.
4. **Verdringingsreeks voor werkingsgebied beregeningsverbod**. Op het moment dat in het vigerende beleid een beregeningsverbod wordt ingesteld betreft dat de functie grasland.

Paraaf partners:

Dit kan verder genuanceerd worden. In het nieuwe beregeningsbeleid gaan we werkenderwijs kijken of het beregeningsverbod uitgebreid moet worden naar andere teelten en kleine niet vergunningplichtige onttrekkingen. Hierbij wordt ook een relatie gelegd met het beleid voor de natura 2000 gebieden. Hiertoe gaan we een verdringingsreeks opstellen. Deze verdringingsreeks zal passen binnen de landelijke verdringingsreeks en voor Noord Brabant worden gedetailleerd. In de eerste monitoring-, evaluatie- en bijsturingsronde gaan we bepalen of het beleid op dit punt moet worden bijgesteld en kan worden opgenomen in de nieuw op te stellen Waterbeheerplannen voor de periode 2016-2021.

5. De Waterpartners stemmen in met de beleidslijn beregening A (zie 5.1.1).
6. De Waterpartners stemmen in met de beleidslijnen beregening B en C (zie 5.1.1).
7. Onderzocht zal worden of mogelijk kan worden aangesloten bij de afspraken die worden gemaakt over Verordening Ruimte en de Brabantse Zorgvuldige Veehouderij (BZV). Een van de onderdelen uit de BZV is de maatlat. Onderzocht zal worden of op termijn certificering voor "water" als onderdeel van de fysieke omgeving kan worden opgenomen. Nu is de BZV toegespitst op de veehouderij. Uitbreiding van certificering voor "water" naar de gehele agrarische sector ligt daarbij voor de hand. De verschillende onderdelen (kwaliteit en kwantiteit) van het bedrijfswaterplan kunnen daarin terugkomen.
8. Waterschappen onderzoeken, samen met de andere waterpartners, of een voorstel tot beprijzing van grondwatergebruik voor beregening werkzaam kan zijn. Onderdeel van de besprekingen en het onderzoek moet zijn: wat is het doel van de beprijzing en wat draagt beprijzing bij aan het bereiken van het doel.
9. Voor zowel waterschappen als voor de ZLTO (DAW) staat de integrale aanpak van wateropgaven voorop. De waterschappen en de provincie zorgen ervoor dat deze integratie wordt geborgd in de lopende processen betreffende de totstandkoming van het waterbeheerplan en het provinciale waterplan.
10. Waterpartners monitoren en evalueren het beleid en stellen het zo nodig bij.
11. **Maatregelen bij dreigend tekort.** Als in het najaar door monitoring wordt vastgesteld dat de grondwatervoorraad in een (deel)gebied structureel in de gevarenzone komt, dan wordt door het Waterschap een plan met reële maatregelen opgesteld en uitgevoerd. De maatregelen dienen om de grondwatervoorraad zoveel mogelijk aan te vullen om een voorjaarsonttrekkingsverbod te voorkomen.

4.2 Winstpunten afspraken

Met de instemming met voorstellen uit de overeenkomst ontstaat een flexibel beregeningsregime voor de landbouw voor het overgrote deel van Brabant. In dit gebied /is, binnen generieke onttrekkingsverboden per deelgebied, ruimte voor nieuwe onttrekkingen voor beregening en het verplaatsen van een beregening naar een nieuw perceel. Waarbij ook de 5% regeling vervalt. Dit alles natuurlijk wel onder de voorwaarde dat de deelnemende agrariërs eerst komen met waterconservering, waterhergebruik en wateraanvoer; met GGOR en Bedrijfswaterplan als nuttige instrumenten. Pas als waterconservering/hergebruik/aanvoer onvoldoende soelaas biedt, komt beregening aan de orde. En als er dan beregend wordt, dan moet het zo spaarzaam en efficiënt mogelijk.

Voor de natuur betekent instemmen met de overeenkomst allereerst dat de meest waardevolle natte gebieden in Brabant: Natura 2000-gebieden en natte natuurepaleis, (extra) gevrijwaard worden van effecten van het flexibeler onttrekkingsregime voor beregening. Verder zetten de waterschappen gebiedsgericht in op waterconservering en optimalisatie van de wateraanvoer via de GGOR. Hierdoor maken we het watersysteem minder kwetsbaar voor droogte en verkleinen we de noodzaak om te beregenen uit grondwater. De maatregelen die voortkomen uit deze aanpak kunnen daarmee voor zowel de natuur als de landbouw positief uitwerken. Verder zetten de agrariërs zich via de bedrijfswaterplannen, ook in het landbouwgebied, in voor waterconservering, waterhergebruik en wateraanvoer.

Paraaf partners:

Voor het waterschap betekent ondertekening van deze overeenkomst weer een stap naar een robuust en veerkrachtig watersysteem waarin de effecten van klimaatwijzigingen zo goed mogelijk worden opgevangen. Balans is daarbij een belangrijk begrip. Deze realiseren we (de waterpartners) door evenwicht te brengen in wateraanvoer, waterconservering, wateropslag en waterbesparing. Belangrijk principe in de overeenkomst is de trits vasthouden (via het aanvullen van de grondwatervoorraad) – bergen (van oppervlaktewater) en tenslotte vertraagd afvoeren. Beregenen is sluitstuk van de zoetwatervoorziening; eerst uit oppervlaktewater en als laatste optie uit grondwater. Deze aanpak vraagt inzet van de waterschappen, maar ook van de gebruikers. De overeenkomst biedt ook balans tussen de functies natuur en landbouw en versterkt het vertrouwen tussen de gebruikers van het water. Het beregeningsbeleid levert een eigentijdse aanpak, waarvoor draagvlak is. Het is uitvoerbaar, controleerbaar en handhaafbaar. Vernieuwend is dat het waterschap de beleidskaders vaststelt en vertrouwen toont in de agrarische sector door de verantwoording voor uitvoering daar neer te leggen. Bij dit gestelde vertrouwen hoort natuurlijk ook monitoring, toezicht en handhaving en (stringent) optreden tegen overtreders.

Paraaf partners:

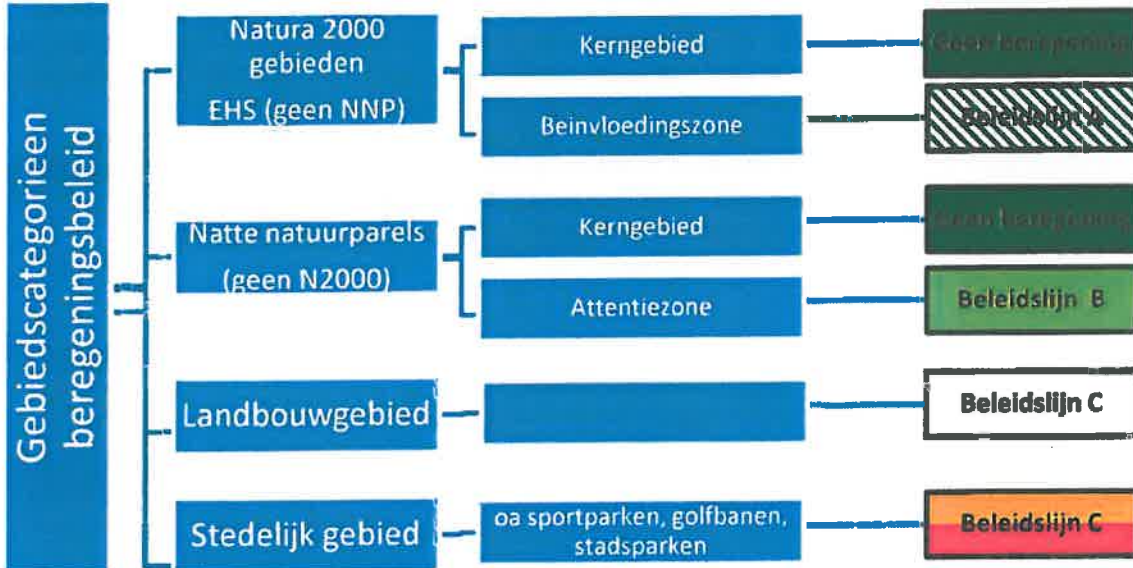

Hoofdstuk 5 Uitvoeringsagenda beregening

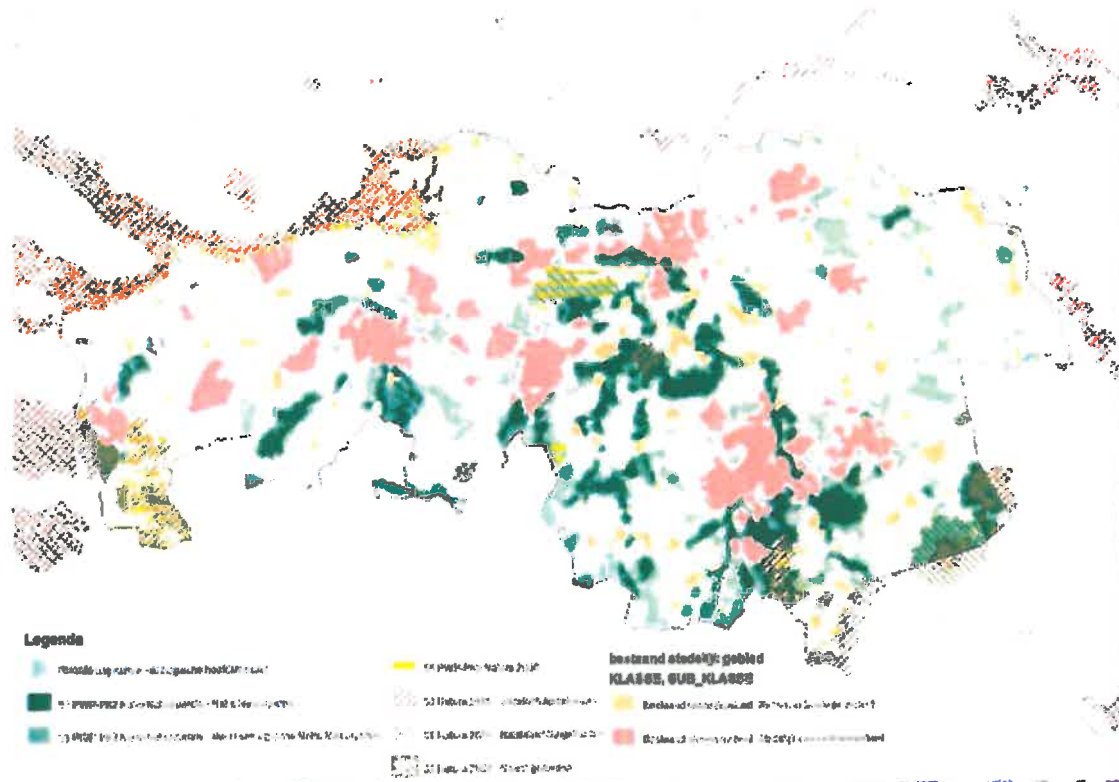
5.1 De waterschappen

5.1.1 Instellen nieuwe beleidslijn beregenen uit grondwater

De waterschappen zetten zich in om de nieuwe beleidslijn voor beregenen uit grondwater in 2014 in werking te laten treden. Daarbij geldt de volgende indeling in deelcategorieën:

Figuur 1: Overzicht verschillende gebieden

Paraaf partners:

Beleidslijn A: Bescherming Natura 2000 gebieden

Het beregeningsbeleid wordt Nb-wet proof gemaakt door rond de Natura 2000-gebieden beschermingszones te situeren. Deze contouren worden op basis van gezamenlijke uitgangspunten bepaald. De uitgangspunten worden door een onafhankelijk deskundige getoetst en in een oppervlaktewater/ grondwatermodel gebracht, waarmee de ecologische effecten van veranderingen kunnen worden bepaald. Daar waar het effect niet significant is op de ecologische waarden in het Natura 2000 gebied in een worst-case scenario ligt de buitengrens van de beïnvloedingszone. De op deze wijze door de onafhankelijk deskundige bepaalde contouren worden door de waterpartners geaccepteerd.

Beleidslijn A: beschermen van de Natura 2000 gebieden	
Generiek onttrekkingsverbod per deelgebied	Niet van toepassing
Nieuwe onttrekkingen	Niet toegestaan
Verplaatsing onttrekking naar nieuwe inrichting binnen beleidslijn A en B gebied	Niet toegestaan
Urenverbod en voorjaarsverbod grasland	Blijft bestaan totdat besloten is tot een experimenteer/stimuleringsregeling zoals hierboven genoemd.
5% regeling	Blijft bestaan totdat besloten is tot een experimenteer/ stimuleringsregeling
Beregenen binnen 48 u na emissiearme mestgift	Blijft toegestaan met een maximum van 15 mm/ keer
Illegale onttrekkingen	Met spoed saneren ultimo 2015
Waterbesparende maatregelen Bedrijfswaterplan	Wordt gestimuleerd
Experimenteerregel / Stimuleringsmaatregel stoppen met beregenen of te verplaatsen buiten beleidslijn A/B-gebied	Z.s.m. uitwerken en invoeren.

Beleidslijn B: Bescherming Natte natuurparels

Het beregeningsbeleid voor de gebieden rondom de natte natuurparels verschilt van die van de Natura 2000 gebieden, doordat hier geen beïnvloedingsgebied wordt bepaald aan de hand van het model, maar wordt uitgegaan van vaststaande attentiezones rondom de natte natuurparels (cf. de verordening water van de Provincie). Als uit het grondwatermodel blijkt dat er toch significante effecten optreden in de Natte Natuurparels door de invoering van het nieuwe beregeningsbeleid zal dit, vooruitlopend op de flexibilisering, gecompenseerd moeten worden met maatregelen, zoals waterconservering.

Beleidslijn B: bescherming natte natuurparels	
Generiek onttrekkingsverbod per deelgebied	Niet van toepassing
Nieuwe onttrekkingen	Niet toegestaan
Verplaatsing onttrekking naar nieuwe inrichting binnen beleidslijn A en B gebied	Niet toegestaan
Urenverbod en voorjaarsverbod grasland	Blijft bestaan totdat besloten is tot een experimenteer/stimuleringsregeling zoals hierboven genoemd.
5% regeling	Blijft bestaan totdat besloten is tot een experimenteer/ stimuleerregeling
Beregenen binnen 48 u na emissiearme mestgift	Blijft bestaan met een maximum van 15 mm/ keer
Illegale onttrekkingen	Saneren ultimo 2017
Waterbesparende maatregelen Bedrijfswaterplan	Wordt gestimuleerd
Experimenteerregel/ Stimuleringsregeling stoppen met beregenen of te verplaatsen buiten beleidslijn A/B gebied	Zo spoedig mogelijk uitwerken en invoeren

Paraaf partners:

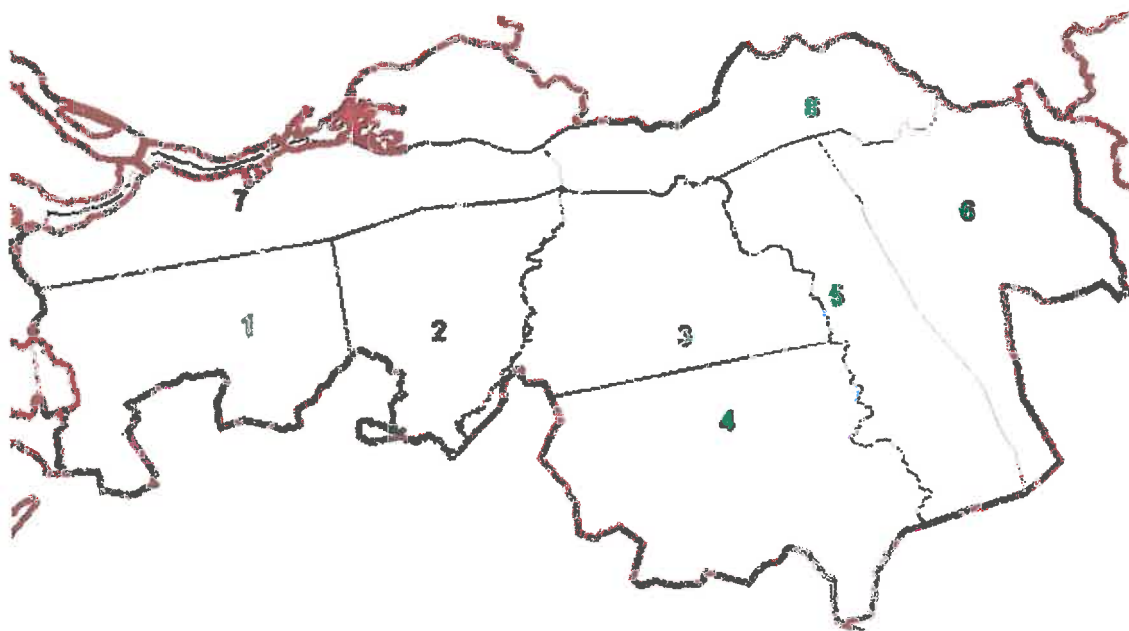

Beleidslijn C : Optimaliseren landbouwkundig gebruik

In gebieden waar beleidslijn C van kracht is, is het optimaliseren van landbouwkundig gebruik het hoofddoel. Beregening is onder algemene regels toegestaan mits het bedrijf beschikt over een adequaat Bedrijfswaterplan, dat voldoet aan de gemaakte afspraken. De grondwatervoorraad wordt beschermd met de mogelijkheid om een onttrekkingsverbod in te stellen. Indien de grondwaterstand in het voorjaar (peildatum 1 april) te laag is, wordt er per deelgebied op basis van de grondwaterstanden in de peilbuizen, een beregeningsverbod afgekondigd voor het beregenen uit grondwater. Voornamelijk heeft dit beregeningsverbod alleen betrekking op het beregenen van grasland in de maanden april en mei. Het onttrekkingsverbod is daarmee gebiedspecifiek. Hiertoe is Brabant in 8 deelgebieden verdeeld (zie figuur 2).

Beleidslijn C : flexibiliseren beregenen in landbouwkundig gebied en stedelijk gebied	
Generiek onttrekkingsverbod per deelgebied	Van toepassing voor grasland. Daarnaast verdringingsreeks opstellen en op basis van evaluatie bezien of/hoe die kan worden toegepast
Nieuwe onttrekkingen	Toegestaan
Verplaatsing onttrekking	Toegestaan
Urenverbod en voorjaarsverbod grasland	Vervalt en niet uitgebreid
5% regeling	n.v.t.
Beregenen na mestgift	Toegestaan
Illegale onttrekkingen	legaliseren
Waterbesparende maatregelen Bedrijfswaterplan	Verplicht bij alle onttrekkingen
Experimenteerregel/ Stimuleringsregeling om te stoppen met beregenen	Niet van toepassing

Figuur 2: Verdeling van 8 deelgebieden over Noord Brabant

Paraaf partners:

(Handwritten signatures in blue ink)

5.1.2 Onderzoek naar instrumenten

Beprijzingssysteem

Op Europees niveau is er veel aandacht voor efficiënt watergebruik. Momenteel kent de grondwaterheffing van de provincie een heffingsvrije voet voor onttrekkingen kleiner dan 150.000 m³. In overleg met de waterpartners zal worden bezien of het verlagen van deze heffingsvrije voet kan leiden tot een werkbaar beprijzingssysteem. Dit systeem kan mogelijk gekoppeld worden aan de experimenteerregeling/ stimuleringsmaatregel voor de zones om natuurgebieden. Waterschappen onderzoeken, samen met de andere waterpartners in 2014 of een dergelijk voorstel werkzaam kan zijn. Waterschap is zelf niet bevoegd om een heffing op te leggen. Provincie is daartoe wel bevoegd. Onderdeel van de besprekingen en het onderzoek moet zijn: wat is het doel van de beprijzing en wat draagt beprijzing bij aan het bereiken van het doel. Als belangrijk doel van een beprijzingssysteem kan in elk geval het stimuleren van koplopers worden genoemd, die daarmee beloond kunnen worden voor hun goede maatregelen.

Experimenteerregeling

Onderzoek naar opzet experimenteerregeling beïnvloedingszones Natura 2000 en natte natuurgebieden. De opzet van deze regeling zal in goed overleg tot stand moeten komen. Zo spoedig mogelijk na ondertekening van deze overeenkomst komen de waterschappen met een voorstel.

5.1.3 Monitoring en evaluatie

De lange termijnrelatie en -richting is in het beregeningsdossier belangrijker dan het korte termijnsucces. Er moet immers een oplossing komen die ver in de tijd houdbaar is. Een plan voor de toekomst vraagt ook om afspraken over monitoring, evaluatie en bijsturing van het beleid. Voorstel is om (de uitwerking van) het beleid elk jaar te evalueren en met de waterpartners te bespreken. Het gaat daarbij om de ontwikkeling van de grondwaterstand en op welke wijze het grondwater wordt gebruikt voor beregening en daarnaast over de voortgang van waterconservering in relatie tot de GGOR aanpak en bedrijfswaterplannen. Grondwaterstanden worden met behulp van het provinciaal grondwatermeetnet nauwlettend in de gaten gehouden, zowel in landbouwgebied (t.b.v. het beregeningsverbod) als in natuurgebieden (Beleidsmeetnet verdroging voor monitoring beleidsrealisatie). De waterschappen zorgen ervoor dat actuele grondwaterstanden online beschikbaar zijn voor belanghebbenden. Partijen blijven structureel met elkaar in gesprek over de uitwerking van het beleid in de praktijk. Hiervoor komen zij 1 x per jaar voor het groeiseizoen bij elkaar. Een eerste beleidsevaluatie zal in 2015 plaatsvinden om met name te bekijken of de implementatie naar wens verloopt. Een volgende evaluatie zal aansluiten bij de evaluatie van pwp/wbp's. Partners bepalen voorafgaand aan de evaluatie gezamenlijk wat in de evaluatie aan de orde dient te komen. Bij de evaluatie zal er in ieder geval aandacht zijn voor:

- ontwikkeling grondwatervoorraad (trendanalyse)
- grondwatergebruik (40 miljoen m³ plafond)
- herstel natuurgebieden met prioriteit aan Natura 2000

Als zich op een of meer van deze punten zorgwekkende ontwikkelingen voordoen, is dat reden om het beregeningsbeleid bij te stellen.

5.1.4 Toezicht en handhaving vergunningen

De waterschappen werken aan een verbeterde handhaving, het aanpakken van illegale onttrekkingen en het actualiseren van bestaande beregeningsvergunningen en kleine onttrekkingen te beginnen in de ecologische hoofdstructuur, de attentiezones en de nog te bepalen contouren rond Natura 2000 gebieden.

Paraaf partners:

Door het invoeren van een nieuw beregeningsbeleid kan de nadruk van handhaving op de gebieden met beleidslijnen A en B komen te liggen. Hier wordt de handhaving geïntensiveerd, terwijl de handhaving in het gebied met beleidslijn C minder intensief kan w/orden uitgevoerd. Handhaving in landbouwgebied concentreert zich op die momenten dat we het onttrekkingsverbod instellen. Dan juist in die gebieden extra toezicht en handhaving. Nadere uitwerking vindt plaats in de beleidsnota Handhaving.

5.2 De agrarische sector

1. De ZLTO stimuleert haar leden om waterconserverende en waterbesparende maatregelen te treffen, onder andere met behulp van het beregeningssignaal en door groepsbijeenkomsten te organiseren. De bewustwording van agrariërs in de verduurzaming van het watergebruik via dialoog of groepsproces is daarin een essentiële randvoorwaarde.
2. De ZLTO biedt agrariërs ondersteuning aan bij het invoeren van waterbesparende en –conserverende maatregelen op hun bedrijf, dat zijn weerslag vindt in een bedrijfswaterplan (BWP). Het opstellen van waterbalansen wordt daarbij als hulpmiddel gebruikt.
3. De agrariërs die meedoen geven aan dat ze met de ondertekening van het BWP maatregelen treffen om zuiniger en efficiënter met water om te gaan, door conserveren en (her)gebruik. Het BWP is toekomstgericht, waarbij voor de koplopers een correctie plaats vindt voor reeds uitgevoerde en in werking zijnde maatregelen.
4. Daar waar er een waterschapstaak ligt, zullen waterschappen agrariërs faciliteren bij het treffen van maatregelen ter voorkoming van verdroging.
5. De ZLTO zorgt dat de gewenste sanering van illegale situaties in collectief verband met haar leden wordt besproken

5.3 De natuursector

1. Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Brabantse Milieufederatie dragen bij aan een goede aanvulling van de grondwatervoorraad door hoge peilen, beperken van de verdamping en tijdelijk vasthouden van extreme neerslag ter voorkoming van piekafvoeren, voor zover dit past binnen de gestelde natuurdoelen en habitattypen.
2. De waterschappen zullen zoveel als mogelijk faciliteren bij het treffen van maatregelen ter voorkoming van piekafvoeren.

5.4 De provincie

1. Provincie stelt beheerplannen op voor alle Natura 2000 gebieden.
2. Vormgeven strategisch grondwaterbeleid voor Noord Brabant
De provincie is bezig met de voorbereiding van het Provinciaal Water Plan. Dit wordt eind 2015 vastgesteld.. In dit plan wordt zowel aandacht besteed aan het strategisch grondwaterbeleid als aan de gevolgen van klimaatontwikkelingen voor het waterbeleid. Hierin zal de samenhang tussen de verschillende grondwateronttrekkingen worden aangegeven
3. Toetsen beregeningsbeleid aan de Natuurbeschermingswet
4. Het beleid van Provincie voor natte natuurplek is er op gericht om de waterhuishouding, waterkwaliteit en inrichting af te stemmen op de ecologische doelstellingen. De in deze overeenkomst neergelegde beleidsrichting waar bewuster wordt omgegaan met water sluit aan bij deze wens en versterkt deze zelfs en zal daarom in samenhang met het actieve herstelbeleid voor het ontbrekende deel van de natuurplek kunnen worden ingezet.

Paraaf partners:

5. Waterschappen hebben het beleid rondom beregenen van de Provincie overgenomen. Het is daarom belangrijk dat provincie Noord Brabant instemt met het handhavingsbeleid en de waterschappen ondersteunt om de achterstand in dit beleid op te lossen.
6. Stimuleert innovaties die leiden tot zuinig omgaan met water en het meer sluitend maken van regionale waterkringlopen.
7. Meedenken over de op te stellen verdringingsreeks
8. Het Grondwatermeetnet is een provinciale aangelegenheid waarvan het beregeningsbeleid gebruik wordt gemaakt. Hierover moeten nadere afspraken gemaakt worden.
9. Meedenken over aanpak beprijzing grondwateronttrekkingen <150.000 m³

Paraaf partners:

A series of handwritten signatures in blue ink, including a large circular mark and several distinct scribbles.

Hoofdstuk 6 Algemene afspraken

Inwerkingtreding en duur

Deze intentieovereenkomst treedt in werking na ondertekening door alle ondergetekenden. De intentieovereenkomst loopt tot het eind van de planperiode van het nieuw Provinciaal Waterplan en de Waterbeheerplannen, derhalve tot 22 december 2021.

Wijzigingen en ontbinding

Deze intentieovereenkomst kan met wederzijds goedvinden op elk moment worden opgezegd.

Indien zich zodanige gewijzigde- en onvoorziene omstandigheden voordoen dat instandhouding van deze overeenkomst, dan wel onderdelen daarvan, naar eisen van redelijkheid en billijkheid, niet aanvaardbaar is, zullen de ondergetekenden met elkaar in contact treden en onderhavige overeenkomst daar waar nodig aanpassen.

Wijzigingen of aanvullingen op deze overeenkomst gelden slechts voor zover zij tussen de ondergetekenden schriftelijk zijn vastgelegd en door partijen zijn ondertekend.

Overgangsbepaling

Bij het invoeren van nieuw beleid is het nodig een overgangsregeling naar nieuw beleid in te voeren. Agrariërs bepalen zelf of zij onder algemene regels (met flexibiliteit) willen onttrekken of dat zij vast blijven houden aan hun vergunning (met de huidige restricties). Dat betekent dat er twee verschillende regelgevingen naast elkaar bestaan. Vanuit beheerders optiek moet een dergelijke situatie eindig zijn. Dit kan door de vergunningen binnen drie jaar af te bouwen en ze onder een algemeen regime te brengen. Dat wil zeggen dat na drie jaar alle partijen die uit grondwater willen beregenen over een bedrijfswaterplan moeten beschikken.

Communicatie

Ingeval van zodanige droogte dat sprake is van beregeningsverboden voor de agrarische sector, communiceren partijen gezamenlijk naar particulieren/burgers t.a.v. het belang van zuinig omgaan met het gebruik van kraan/grondwater voor het wassen van auto's, het beregenen van tuinen etc.

Contactpersonen

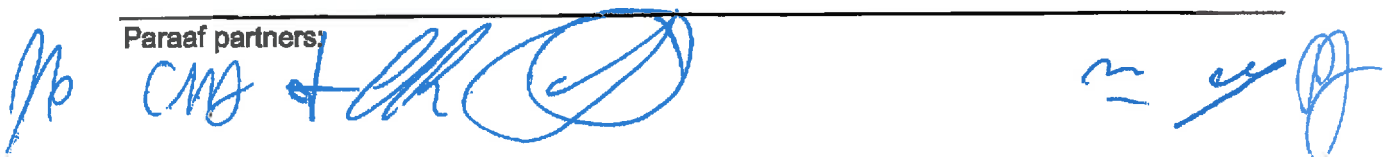
De ondergetekenden zullen ieder een contactpersoon aanwijzen en indien noodzakelijk een vervanger voor de contactpersoon. De namen en contactgegevens zullen terstond na ondertekening van deze intentieovereenkomst worden uitgewisseld om de werking van deze intentieovereenkomst te bevorderen.

Slotbepaling

Deze overeenkomst blijft van kracht indien de rechtsvorm van één van de partijen wordt omgezet in een andere rechtsvorm of door fusie verdwijnt, terwijl de taakomschrijving in de nieuwe situatie niet wezenlijk verandert.

Voor het geval dat één van de partijen haar rechten en verplichtingen uit deze overeenkomst aan een derde wenst over te dragen, behoeft de partij daartoe de schriftelijke toestemming van de andere partijen, welke toestemming die partijen niet op onredelijke gronden zal onthouden. Indien de andere partijen niet binnen een maand na ontvangst van de schriftelijke aankondiging van een dergelijke overdracht schriftelijk toestemming hebben geweigerd of een voorbehoud voor het verlenen van toestemming hebben gemaakt, geldt de toestemming als verleend.

Paraaf partners:

Bijlage 1 Definities

Beregeningsbeleid = beleid voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van het beregenen van percelen

Bedrijfswaterplan = een bedrijfswaterplan (BWP) geeft u aan welke waterconserverende en/of waterbesparende maatregelen door een agrariër zijn doorgevoerd. (zie bijlage voor voorbeeld BWP)

Cork akkoord van = akkoord gesloten in Cork in 2003 over het vervolg van de revitalisering.

Deltaplan Agrarisch waterbeheer = het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) beschrijft hoe de land- en tuinbouw kan bijdragen aan het oplossen van de wateropgaven, in combinatie met het versterken van de land- en tuinbouw.

Deltaplan Hoge Zandgronden = Het project Deltaplan Hoge Zandgronden moet leiden tot een klimaatbestendig, regionaal watersysteem en tot een plan voor de ruimtelijke inrichting in Noord-Brabant en Limburg.

Deltaprogramma = Het Deltaprogramma staat voor een veilig én aantrekkelijk Nederland, nu maar ook in de toekomst. Met het Deltaprogramma willen de partners zorgen dat de huidige en volgende generaties veilig zijn tegen het water en dat we de komende eeuw beschikken over genoeg zoet water. Onderdeel van het Deltaprogramma is de Deltabeslissing Zoetwaterstrategie.

GGOR = Het Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR). Dit richt zich vooral op grondwaterstanden en waterpeilen, maar waar nodig ook op de waterkwaliteit. GGOR gaat over het bepalen van de gewenste grond en oppervlaktewaterstanden bij verschillende vormen van grondgebruik, bijvoorbeeld landbouw en natuur.

Grondwateronttrekking = Grondwateronttrekking is het onttrekken van grondwater

Heffingsvrije voet grondwateronttrekking = het deel van de grondwateronttrekking (150.000m³) waarover geen grondwaterheffing hoeft te worden betaald

IPCC = Het Intergovernmental Panel on Climate Change is een VN-organisatie die wetenschappelijke bevindingen van duizenden wetenschappers over de hele wereld over de klimaatverandering vergaart en die ongeveer om de zes jaar in een rapport publiceert.

Hydrologisch/ ecologisch model = model waarmee de effecten van beregening worden bepaald op ecologische waarden via veranderingen in oppervlaktewater en grondwater

Natura 2000-gebied = Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden.

Natte Natuurparel = Dit zijn belangrijke natte natuurgebieden (onder ander Natura 2000 gebieden) met bijzondere ecologische waarden die afhankelijk zijn van water.

Paraaf partners:

Bijlage 2 Uitvoeringsvolgorde GGOR

De verwachte doorlooptijd van de uitvoering van de GGOR is maximaal 3 jaar.

GGOR plannen	Startmoment GGOR
Waterschap Aa en Maas	
Gebied a, gebied b	2014- 2015-2016
Gebied c, gebied d	2016-2017
Gebied e, gebied f	2017-2018- 2019
Gebied g, gebied h	2018-2020-2021
Waterschap De Dommel	
Gebied a, gebied b	2014- 2015-2016
Gebied c, gebied d	2016-2017
Gebied e, gebied f	2017-2018- 2019
Gebied g, gebied h	2018-2020-2021
Waterschap Brabantse Delta	
Gebied a, gebied b	2014- 2015-2016
Gebied c, gebied d	2016-2017
Gebied e, gebied f	2017-2018- 2019
Gebied g, gebied h	2018-2020-2021
Waterschap Rivierenland	
Gebied a, gebied b	2014- 2015-2016
Gebied c, gebied d	2016-2017
Gebied e, gebied f	2017-2018- 2019
Gebied g, gebied h	2018-2020-2021

Paraaf partners:

Bijlage 3 Uitvoeringsagenda

Onderwerp	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Provincie									
Beheerplannen Natura 2000									
PWP strategisch Grondwaterbeleid en klimaat									
Waterschappen									
Beregeningsbeleid verwerkt in keur en vergunningen									
Beregeningsbeleid verwerken in WBP's									
Invoeren nieuw beregeningsbeleid									
Experimenteertoevoering/ Stimuleringsregeling zones natuur									
Opstellen GGOR: start tranche 1									
Opstellen GGOR: start tranche 2									
Opstellen GGOR: start tranche 3									
Opstellen GGOR: start tranche 4									
Stappenplan Waterkwaliteit									
Toezicht en handhaving									
Agrariërs									
Sanering illegale onttrekkingen Natura 2000 zone									
Sanering illegale onttrekkingen NNP attentiezone									
Sanering illegale onttrekkingen landbouwgebied									
Start voorlichtingscampagne ZLTO									
Start opstellen bedrijfswaterplannen									
Natuurorganisaties									
Interne hydrologische maatregelen Natuurgebieden									
Algemeen									
Monitoring									
Evaluatie									
Onderzoek naar beprijzing									
Onderzoek naar certificering ikv BZV									
Opstellen verdringingsreeks									

Paraaf partners:

me *cm* *+* *sk* *⊙*

m *ccp*

Bijlage 4 Opzet Bedrijfswaterplan

Bedrijfsgegevens

Gegevens van het bedrijf

Naambedrijf :
Naam en voorletter(s) :
Adres :
Postcode en woonplaats :
Telefoon :
E-mailadres :

Indien bedrijfswaterplan is ingevuld door een gemachtigd adviseur

Naam en voorletter(s) adviseur :
Adres :
Postcode en woonplaats :
Telefoon :
Emailadres :

Naar waarheid ingevuld

Enkel vereist indien het bedrijfswaterplan wordt meegestuurd bij een papieren melding of vergunningaanvraag.

Naam :

Datum :

Handtekening :

Paraaf partners:

M *CMH* *+ MK* *(circled)*

my *(circled)*

Inleiding

Waarom een bedrijfswaterplan?

Beschikbaarheid van voldoende water is een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen ondernemen. Tegelijk is Brabant een gebied dat kwetsbaar is voor perioden van droogte. Grondwater voor beregening is dan een belangrijke bron om op terug te kunnen vallen.

We willen tot in lengten van jaren gebruik kunnen maken van het kostbare grondwater. Niet alleen voor landbouw, maar ook voor drinkwater en natuur. Slim en zuinig omgaan met het grondwater is dan van groot belang.

Door het regenwater zo lang mogelijk vast te houden kunnen we de noodzaak van beregenen uitstellen. Iedereen kan en moet zijn of haar steentje daar aan bijdragen. Pas dan heeft het rendement. Daarnaast is efficiënt gebruik van grondwater net zo belangrijk, niet in het minst om daarmee kosten voor beregening te besparen.

Per ... heeft het waterschap nieuw beleid voor beregenen uit grondwater vastgesteld. Dit nieuwe beleid biedt meer flexibiliteit in het gebruik van grondwater zodat dit beter aansluit bij uw bedrijfsvoering. Maar het koppelt dit één op één aan de vereiste om ook water te conserveren en/of te besparen. En dat laatste kunt u via dit bedrijfswaterplan aangeven. Daarmee is het bedrijfswaterplan nodig om met meer flexibiliteit te mogen beregenen met grondwater.

Het bedrijfswaterplan stuurt u als bijlage mee met de melding of vergunning. Zonder het bedrijfswaterplan wordt de melding niet geaccepteerd of vergunning niet verleend.

Wat staat er in het bedrijfswaterplan?

Het bedrijfswaterplan kent twee onderdelen:

1. Met het bedrijfswaterplan geeft u aan welke waterconserverende en/of waterbesparende maatregelen u heeft doorgevoerd. Het aantal te nemen maatregelen varieert van 1 t/m 3 afhankelijk van het gebied en de bedrijfsomvang (zie pagina 8).
2. Met het bedrijfswaterplan geeft u een doorkijk van de waterhuishouding van uw bedrijf. Op welke posten van de waterbalans is nog winst te boeken ten aanzien van zuinig gebruik en conservering van (grond)water? Heeft u ook nagedacht over wat u wellicht met anderen samen kunt afspreken in groepsverband? Als u deze nu op het netvlies heeft, kunt u deze makkelijker meenemen bij toekomstige aanpassingen aan / investeringen in uw bedrijf. In het bedrijfswaterplan is ruimte opgenomen voor deze informatie.

Contact en adviesmogelijkheid

We hebben het bedrijfswaterplan in samenspraak met de ZLTO zo simpel mogelijk gehouden. Toch kan het goed zijn dat u nog vragen heeft bij het invullen. Hierbij kunnen de laatste pagina's met een stappenplan en toelichting helpen. Daarnaast kunt u voor vragen en advies terecht bij.

Paraaf partners:

Waterschap Aa en Maas Waterwettloket (073) 615 83 33
info@aaenmaas.nl

ZLTO

Praktisch Advies xxxx
Beleidsmatig xxxx (

Paraaf partners:

Maatregel 1

Maatregel		Uitgevoerd (aanvinken)
1.	Water vasthouden in kavelsloot door	
	a. een LOP-stuw	
	b. verhogen van een duiker met ten minste 20 cm	
	c. verhogen van een slootbodemp met ten minste 20 cm over een lengte van ten minste 50 m	
	d. dempen sloot over lengte van ten minste 50 m	
2.	Vervangen van de aanwezige drainage binnen het bedrijf voor peilgestuurde drainage	
3.	Drainagewater opnieuw benutten *)	
4.	Afkoppelen en infiltreren van schoon hemelwater dat valt op het dakoppervlak van de bedrijfsgebouwen	
5.	Aanleg van een doorlopende grondwal rondom een perceel van minimaal 1 hectare.	
6.	Verhogen van het watervasthoudend vermogen van de bodem *)	
7.	Opslag en hergebruik van hemelwater in een bassin	
8.	Gebruik restwater van derden *)	
9.	Zuinig beregenen via een beregeningssysteem (bijvoorbeeld Beregeningssignaal)	
10.	Anders, hieronder toelichten *)	

Toelichting maatregel

Indien er een *) achter de maatregel staat, geeft u dan hieronder aan kort hoe u dat uitgevoerd heeft. Valt de door u gerealiseerde maatregel onder de categorie nr. 10 "anders", dan dient u die maatregel zelf hieronder ook te beschrijven. Geeft u daarbij in elk geval aan op welke wijze deze maatregel water conserveert en/of bespaart.

.....

.....

.....

.....

Locatie maatregel

Dat kan via <http://www.gpscoordinaten.nl/bepaal-gps-coordinaten.php>.

x-coördinaat	
y-coördinaat	

Zaaknummer vergunning(en)

Indien voor de realisatie van de maatregel een vergunning vereist is vanwege andere regelgeving.

.....

.....

Paraaf partners:

M *CM* *[Handwritten signature]* *[Handwritten signature]* *[Handwritten signature]*

Maatregel 2 (indien vereist)

Maatregel		Uitgevoerd (aanvinken)
1.	Water vasthouden in kavelsloot door	
	a. een LOP-stuw	
	b. verhogen van een duiker met ten minste 20 cm	
	c. verhogen van een slootbodem met ten minste 20 cm over een lengte van ten minste 50 m	
	d. dempen sloot over lengte van ten minste 50 m	
2.	Vervangen van de aanwezige drainage binnen het bedrijf voor peilgestuurde drainage	
3.	Drainagewater opnieuw benutten *)	
4.	Afkoppelen en Infiltreren van schoon hemelwater dat valt op het dakoppervlak van de bedrijfsgebouwen	
5.	Aanleg van een doorlopende grondwal rondom een perceel van minimaal 1 hectare.	
6.	Verhogen van het watervasthoudend vermogen van de bodem *)	
7.	Opslag en hergebruik van hemelwater in een bassin	
8.	Gebruik restwater van derden *)	
9.	Zuinig beregenen via een beregeningssysteem (bijvoorbeeld Beregeningssignaal)	
10.	Anders, hieronder toelichten *)	

Toelichting maatregel

Indien er een *) achter de maatregel staat, geeft u dan hieronder aan kort hoe u dat uitgevoerd heeft. Valt de door u gerealiseerde maatregel onder de categorie nr. 10 "anders", dan dient u die maatregel zelf hieronder ook te beschrijven. Geeft u daarbij in elk geval aan op welke wijze deze maatregel water conserveert en/of bespaart.

.....

.....

.....

.....

Locatie maatregel

Dat kan via <http://www.gpscoordinaten.nl/bepaal-gps-coordinaten.php>.

x-coördinaat	
y-coördinaat	

Zaaknummer vergunning(en)

Indien voor de realisatie van de maatregel een vergunning vereist is vanwege andere regelgeving.

.....

.....

Paraaf partners:

Maatregel 3 (indien vereist)

Maatregel		Uitgevoerd (aanvinken)
1.	Water vasthouden in kavelsloot door	
	a. een LOP-stuw	
	b. verhogen van een duiker met ten minste 20 cm	
	c. verhogen van een slootbodemp met ten minste 20 cm over een lengte van ten minste 50 m	
	d. dempen sloot over lengte van ten minste 50 m	
2.	Vervangen van de aanwezige drainage binnen het bedrijf voor peilgestuurde drainage	
3.	Drainagewater opnieuw benutten *)	
4.	Afkoppelen en infiltreren van schoon hemelwater dat valt op het dakoppervlak van de bedrijfsgebouwen	
5.	Aanleg van een doorlopende grondwal rondom een perceel van minimaal 1 hectare.	
6.	Verhogen van het watervasthoudend vermogen van de bodem *)	
7.	Opslag en hergebruik van hemelwater in een bassin	
8.	Gebruik restwater van derden *)	
9.	Zuinig beregenen via een beregeningssysteem (bijvoorbeeld Beregeningssignaal)	
10.	Anders, hieronder toelichten *)	

Toelichting maatregel

Indien er een *) achter de maatregel staat, geeft u dan hieronder aan kort hoe u dat uitgevoerd heeft. Valt de door u gerealiseerde maatregel onder de categorie nr. 10 "anders", dan dient u die maatregel zelf hieronder ook te beschrijven. Geeft u daarbij in elk geval aan op welke wijze deze maatregel water conserveert en/of bespaart.

.....

.....

.....

.....

Locatie maatregel

Dat kan via <http://www.gpscoordinaten.nl/bepaal-gps-coordinaten.php>.

x-coördinaat	
y-coördinaat	

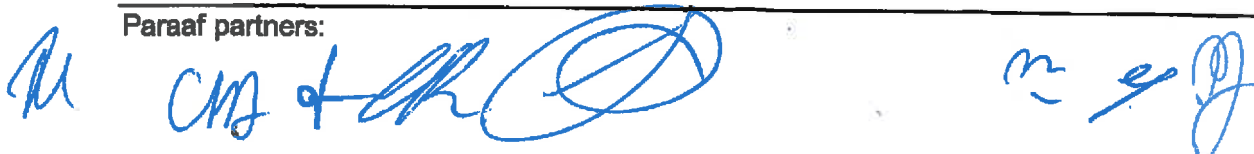
Zaaknummer vergunning(en)

Indien voor de realisatie van de maatregel een vergunning vereist is vanwege andere regelgeving.

.....

.....

Paraaf partners:

Doorkijk extra maatregelen naar meer sluitend maken van de waterbalans

Analyse waterhuishouding bedrijf

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Optie extra maatregel 1

.....

.....

.....

.....

Optie extra maatregel 2

.....

.....

.....

.....

Optie extra maatregel 3

.....

.....

.....

.....

Paraaf partners:

Stappenplan invullen van het bedrijfswaterplan

Stap 1 *Maatregelen treffen*

U neemt één of meerdere waterconserverende / waterbesparende maatregelen. Conform het aantal dat hoort bij uw bedrijfsomvang. Zie onderstaande tabel.

Bedrijfsomvang	Aantal maatregelen	
	Poldergebieden	Zandgronden
0 - 100 ha	1	2
> 100 ha	1	3

Toelichting bij de tabel

Hierbij is uitgangspunt gehanteerd dat iemand die meer beregent ook meer water moet conserveren/besparen. Het is ondoenlijk om dat voor elke specifieke bedrijfssituatie of teelt apart te onderscheiden. Er is gekozen voor een pragmatisch en voor iedereen herkenbaar onderscheid naar bedrijfsomvang. Vanuit de gedachte dat een groter bedrijf in principe ook meer water nodig heeft dan een kleiner vergelijkbaar bedrijf.

Er is onderscheid gemaakt naar polder en zandgrond. Waterconservering is in de polder vooral te sturen via het peilbeheer (peilbesluit). En dus minder relevant voor dit beleid. Voor waterbesparing geldt dit onderscheid niet. Het aantal vereiste maatregelen is daarom anders voor de polders dan voor de zandgronden. In de keur is een kaart opgenomen met daarop de grens tussen polders en zandgronden.

Op de laatste twee pagina's vindt u een overzicht van mogelijke maatregelen die u kunt treffen. Het kan goed zijn dat de maatregel die u voor ogen heeft niet op de lijst staat. Dat is geen probleem. Het is dan van belang dat u de maatregel goed omschrijft en aannemelijk maakt dat deze water conserveert en/of bespaart.

Eén type maatregel kan op meerdere plekken worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld LOP-stuwen in twee verschillende sloten. Dat geldt dan als twee maatregelen.

Het kan zijn dat u een vergunning nodig heeft voor de realisatie van de maatregel(en). We adviseren hierover navraag te doen bij het waterschap. Indien relevant vragen wij u het nummer van de betreffende vergunning ook aan te geven in dit bedrijfswaterplan.

Stap 2 *Bedrijfswaterplan invullen*

Op het moment dat u de maatregel(en) heeft uitgevoerd kunt u deze opnemen in het bedrijfswaterplan. Het bedrijfswaterplan dient u als bijlage bij de of vergunning in. Zonder het bedrijfswaterplan zal uw melding niet worden geaccepteerd of uw vergunning worden verleend.

Indien u de melding of vergunning digitaal indient (www.omgevingsloket.nl) hoeft u het bedrijfswaterplan zelf niet meer te ondertekenen. Dat doet u namelijk al automatisch via uw

Paraaf partners:

Digi-D. Indien u de melding of vergunning op papier indient, moet u het bedrijfswaterplan wel ondertekenen en meesturen.

Stap 3 *Bedrijfswaterplan opnemen bij de melding / vergunning*
Het waterschap zal de melding / vergunningaanvraag inclusief het bedrijfswaterplan in ontvangst nemen/ behandeling nemen. Hiervan krijgt u een ontvangstbevestiging.

Stap 4 *Na akkoord van het waterschap kunt u flexibeler beregenen*
Indien het bedrijfswaterplan en de melding/vergunning conform de vereisten zijn ingevuld, zal het waterschap uw melding bevestigen of een besluit nemen op uw vergunningaanvraag. Daarvan krijgt u een brief. Pas dan kunt u beregenen onder de voorwaarden die horen bij de melding of vergunning.

Paraaf partners:

Handwritten signatures in blue ink, including the letters 'M', 'CNS', and several stylized initials.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'M' followed by a flourish.

Toelichting lijst met mogelijke maatregelen

In onderstaande lijst zijn de maatregelen omschreven die u kunt nemen in ruil voor flexibiliteit in grondwaterberegening. Het zijn maatregelen die bijdragen aan het conserveren van en zuinig omgaan met water. Door maatregelen in uw lokale watersysteem of veranderingen in de bedrijfsvoering. De maatregelen in deze lijst zijn opgenomen in samenspraak met de belangenorganisaties voor de landbouw en natuur.

Daarbij zijn de volgende criteria gehanteerd. De maatregel:

- conserveert / bespaart water
- is structureel toepasbaar en zichtbaar
- de maatregel staat niet haaks op ander beleid of regelgeving van het waterschap (hoewel soms wel een vergunning nodig is voor realisatie)

Conserveren van (hemel)water

1. Water vasthouden in een kavelsloot door:
 - het plaatsen van een LOP-stuw of
 - het verhogen van een bestaande duiker of
 - deze volledig te dempen of
 - het verhogen van de bodem.
2. Vervangen van bestaande drainage voor peilgestuurde drainage, passend binnen de regels voor aanleg/vervanging van drainage. Deze regels zijn op pagina ... van de beleidsregels verwoord. De beleidsregels kunt u vinden op www.aanenmaas.nl/...
3. Drainagewater niet laten wegstromen maar opnieuw benutten binnen eigen bedrijf of door omliggende bedrijven. Dat kan bijvoorbeeld door het op een droger perceel opnieuw te laten infiltreren.
4. Afkoppelen van schoon hemelwater van bedrijfsgebouwen en laten infiltreren in de bodem. Dat betekent dat het hemelwater dus niet direct afgevoerd wordt op een leggerwatergang.
5. Aanleg van een doorlopende grondwal rondom het perceel in het winterhalfjaar. Met de bedoeling om neerslag in de winter op te vangen en daarmee te voorkomen dat het versneld oppervlakkig afstroomt en er voor te zorgen dat het regenwater infiltreert.
6. Vergroten van het watervasthoudend vermogen in de bodem. Bijvoorbeeld door het verhogen (of tegengaan daling) organische stofgehalte van de bodem.
7. Opslag van hemelwater in een bassin, vijver en/of plas dat op eigen terrein ligt of in samenspraak met de betreffende grondeigenaar. Hier heeft u mogelijk een ontgrondingsvergunning voor nodig van de provincie. In een aantal gevallen kan volstaan worden met een melding op grond van de Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.brabant.nl/ontgrondingen.

Zuinig en/of efficiënt gebruik van water

8. Het gebruiken van (rest)water van derden dat anders via het oppervlaktewatersysteem zou zijn afgevoerd. Dan kan gedacht worden aan permanente onderbemaling of schoon restwater (bijv. proceswater) van bedrijven. Bedacht dient te worden dat u hiermee wel afhankelijk wordt van

Paraaf partners:

deze waterbron voor de mogelijkheid om te beregenen. Indien de onderbemaling om welke reden dan ook overbodig wordt, vervalt ook uw maatregel in dit bedrijfswaterplan. Daarmee voldoet u niet meer aan de voorwaarden om te mogen beregenen.

9. Zuinig beregenen door het structureel toepassen van:

- beregeningssignaal (<http://www.zlto.nl/item/10067/Beregeningssignaal>)
- druppelbevloeiing of vergelijkbare zuinige technieken

10. Accepteren van hogere stuwpeilen in de leggerwatergangen.

Paraaf partners:

 Handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. C. M. + [unclear]'.

 Handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. J. [unclear]'.

Aldus opgemaakt en ondertekend, in negenvoud

31 januari 2014, 's-Hertogenbosch

.....
Waterschap Aa en Maas

.....
Waterschap Brabantse Delta

.....
Waterschap De Dommel

.....
ZLTO

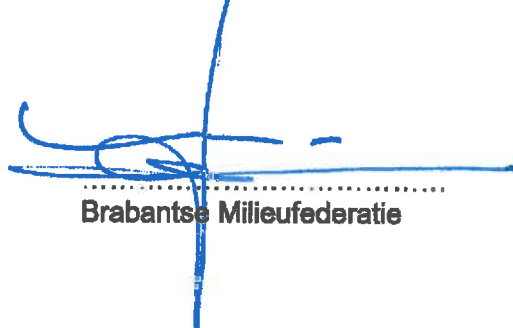
.....
Brabants Landschap

.....
Staatsbosbeheer

.....
Natuurmonumenten

.....
Brabantse Milieufederatie

Paraaf partners:

colofon

**Intentieovereenkomst beregenen uit
grondwater**

opdrachtgever

De waterpartners van Brabant

's-Hertogenbosch, 31 januari 2014